

21. 01. 2014

no. 85 / 040 / 2012

LAUSUNTO
21.1.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Viite Lausuntopyyntönnä 20.12.1023
Asia TULEVAISUUDEN LUKIO

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä on tehnyt laaja-alaisen ja monipuolisen kartoituksen suomalaisen lukiokoulutuksen tilasta ja tulevaisuudesta. Työryhmän ehdotuksen keskeinen tavoite "tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi" on eittämättä jalo lausuma ja hyvä johtotähti tulevaisuuden ratkaisuille. Yleissivistyksen merkityksen korostaminen samoin on lämpimästi kannatettava tavoite.

Käsite **yleissivistys** olisi kuitenkin ratkaisujen pohjaksi vaatinut hieman tarkempaa määrittelyä, sillä sivistys on sekä sisäinen tila että yhteiskunnallinen ominaisuus. Sivistynyt ihminen on tietävä, tunteva ja tahtova yksilö, joka aktiivisesti ottaa huomioon ihmisen kulttuuria luovan kyvyn kaikki kolme haaraa: filosofian, tieteen ja taiteen. Näin syntyy tulevaisuuden globaali yleissivistys.

Kriittistä ajattelua voidaan oikeutetusti pitää sivistyksen kestäväenä takeena, kriittisyyttä sivistysominaisuutena, vaikka käsitys sivistyneestä ihmisestä vaihtelee eri aikakausina. Se mikä oli yleissivistyneen ihmisen tuntomerkki 1800-luvulla, ei enää päde 2010-luvulla. Sivistys voidaan nähdä sekä pyrintönä että perintönä. Yhtäältä se tukee ihmisen yksilöllistä henkistä kasvua ja antaa elämälle sisältöä, toisaalta yleissivistys tekee kansalaiselle mahdolliseksi vaikuttaa valistuneella tavalla yhteisten asioiden hoitoon.

Ammatit muuttuvat ja saman ammatinkin sisällä muutokset ovat niin suuria, että ihminen joutuu "vaihtamaan" ammattiaan noin 4 – 5 kertaa elämänsä aikana. Vain hyvä yleissivistys mahdollistaa luontevan siirtymisen ja mukautumisen uuteen tilanteeseen.

Toinen tarkempaa pohdintaa vaativaa alue olisi **eri oppiaineiden** taustalla olevien tieteenalojen autonomisuus. Oppiaineet ovat syntyneet historian kuluessa kunkin oppiaineen taustatieteen struktuurien varassa ja pyrkineet tekemään "ekspertin tiedosta noviisin tietoa". Tieteellinen selittäminen perustuu kahden vahvan eri paradigman varaan: luonnontieteissä kausaaliseen selittämiseen ja ihmistieteissä intentionaaliseen selittämiseen. Siksi yhteisten – sinänsä

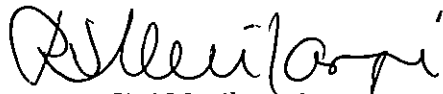

kannatettavien - opintokokonaisuuksien ja teemaopintojen rooli lukio-opetuksen kokonaisuudessa vaatii tarkennuksia, viimeistään ops-työn aikana.

Kolmas syvällisempää pohdintaa vaativa kohta olisi **tiedon ja taidon** välinen suhde; tietoa ei voida kategorisesti erottaa taidosta. Kaikki taito edellyttää jonkinasteista tietoa ja kaikki tieto parhaimmillaan johtaa jonkinlaiseen taitoon. Taito tosin tarvitsee kasvaakseen toistuvaa kokemusta ja käytäntöä, tekemistä ja toimintaa. Lisäksi perinteinen tapa yhdistää taito -ja taideaineet samaan koriin vaatisi tarkempia perusteluja.

Kesälukioiden tarjoama lukion läpäisyä ja jatko-opiskeluvalmiuksia tukeva toiminta on jo lähes 50-vuoden ajan tarjonnut mahdollisuuden itsensä kehittämistä ja omasta tulevaisuudestaan kiinnostuneille nuorille laajentaa ja monipuolistaa koulussa opittua.

Kesälukioseura kiittää mahdollisuudesta kommentoida kyseessä olevaa dokumenttia, vaikka Kesälukioseuraa ei jakelussa olekaan mainittu. Kesälukioseura haluaa omalta osaltaan tarjota pilotointi- ja opetuskokeiluapua uuden uljaan lukion luomisessa.

Ritva-Sini Merilampi
Hallituksen puheenjohtaja

Katri Yli-Virkari
Toiminnanjohtaja